

ارزش سخاوت و جایگاه سخاوتمند در احادیث و روایات

بخشنده‌گی نقطه مقابل بخل و وابستگی و نماد بهره‌مندی از صفات پسندیده انسانی است. صاحبان احسان و سخاوت...

سخاوتمند به دارایی خود به عنوان "رزق و روزی" و "لطف و عنایت الهی" می‌نگرد و با این نگرش احسان و انفاق به راحتی صورت می‌گیرد و پرداخت‌ها هرگز مورد توجه قرار نمی‌گیرد، چون "مال" را "مال الله" و احسان را لطف و توفیق خدا می‌شمرند و خود را تنها عامل می‌دانند نه مالک. به گزارش خبرگزاری مهر، "سخاوت" یا "بخشش" نشان بیرون رفتن از تنگناهای تاریک خودخواهی و خودیابی و قرار گرفتن بر قله بلند و برتر دیگرجویی و دیگر دوستی است و انسان سخاوتمند و بخشنده کسی است که دلبستگی بسیار به مال و ثروت خود ندارد و بر اثر تمرین و توفیق، امیر مال خویش است نه اسیر آن.

بخشنده‌گی نقطه مقابل بخل و وابستگی و نماد بهره‌مندی از صفات پسندیده انسانی است. صاحبان احسان و سخاوت، مجموعه دارایی‌های ظاهری و باطنی؛ مادی و معنوی خویش را "ملک" خود نمی‌دانند و خود را "مالک" آنها نمی‌شمرند، بلکه "امانت‌دار" می‌دانند که باید به خوبی از داده‌های مالک اصلی مواظبت کنند و آنها را به نیازمندان و مستحقان واقعی بپردازند.

از این رو نگاه سخاوتمندان به دارایی‌ها به عنوان "رزق و روزی" یا "لطف و عنایت الهی" است که با این نگرش احسان و انفاق به راحتی صورت می‌گیرد و پرداخت‌ها هرگز مورد توجه قرار نمی‌گیرد، چون "مال" را "مال الله" و احسان را لطف و توفیق خدا می‌شمرند و خود را تنها عامل می‌دانند نه مالک.

با این بینش و بصیرت رزق و روزی خداوند نیز با سرعت بسیار به انسان سخی می‌رسد و آسان دادن باعث رسیدن مال می‌شود، به طوری که رسول اکرم (ص) می‌فرماید: رزق و روزی سخی سریع‌تر از رسیدن کارد به رگ گوسفند به او می‌رسد همانا خداوند به فرد گیرنده طعام از فرشتگان افتخار می‌کند. (ارشاد القلوب، ج 1، ص 127)

افزون بر جلوه‌های مادی سخاوت، جنبه معنوی آن بسیار عظیم‌تر است، چنان‌که امام رضا (ع) می‌فرماید: سخی نزدیک خداوند، نزدیک بهشت و نزدیک مردم است. سخاوت درختی درد بهشت است، کسی که خود را به شاخه‌ای از شاخه‌های آن بیاویزد داخل بهشت می‌شود.

در پناه خداوند بودن و پشتیبانی پروردگار، نعمت گرانبهایی است که از هزاران نفر، تعداد انگشت شماری دارای چنین لطف بی‌مانندی می‌شوند. علاقه زیاد پروردگار به سخاوتمندان، حیرت و تعجب همگان را بر می‌انگیزد و شهد عبودیت و بندگی را در عمق جان انسان می‌ریزد. از جلوه‌های چنین علاقه‌ای آن است که پس از انحراف پیروان حضرت موسی (ع) از سوی سامری با ساختن گوساله‌ای همراهی‌گر به هنگام میقات آن پیامبر بزرگ الهی با خدای خویش در سی روز و ادامه آن تا چهل روز، اعدام کمترین مجازات سامری بود که باید اجرا می‌شد، گرچه انحراف تنها یک نفر از ایمان‌آوردگان به آیین موسی، بیش از این کیفر خواهد داشت، اما به هنگام اجرای این حکم، خداوند به جناب موسی (ع) وحی فرستاد که: ای موسی! سامری را به قتل نرسان زیرا او انسان سخاوتمند و اهل جود و کرم است.

در سخنی دیگر خلقت بهشت برای سخاوتمندان دانسته شده است. رسول گرامی اسلام (ص) می‌فرماید: آنگاه که خداوند بهشت را آفرید، سوال کرد: پروردگارا چرا مرا آفریدی؟ پاسخ شنید: برای افراد سخی. بهشت گفت: راضی شدم خدای من. (مستدرک الوسائل، ج 7، ص 18)

شیخ مفید در الاختصاص صفحه 253 در روایتی شگفت‌انگیز درباره ارتباط خداوند با سخاوت‌پیشگان نقل می‌کند که بر شما باد به توجه و عنایت نسبت به انسان سخی، که همانا خداوند بلندمرتبه از دست او به طور مستقیم و بدون واسطه فرشتگان می‌گیرد.

خوشرویی و گشادگی چهره به هنگام عطا و بخشش کمالات انسان است که در کنار سخاوت و گشاده‌دستی، زیبایی صد چندان می‌آفریند.

آسیب‌شناسی سخاوت نکته پایانی این موضوع است که برای ایجاد تعادل و مصون ماندن از افراط و تفریط بسیار موثر است. سخاوت و بخشش به گونه‌ای سنجیده همراه با شناخت مقدار آن، میزان نیاز مستمندان و به جا خرج کردن مال است اما تبذیر نبود دقت در فهم میزان نیاز نیازمندان، مقدار لازم برای رفع احتیاج و خرج شایسته است.

